



Vlaanderen  
is erfgoed

# Wijzigingsdossier

## Oorlogsmonument in Merelbeke

Wijziging van het ministerieel besluit van 24 november 2011 tot bescherming als monument van het oorlogsmonument te Merelbeke wegens verplaatsing van het oorlogsmonument.

Monument

Agentschap  
Onroerend  
Erfgoed

**Wijzigingsdossier:**

Oorlogsmonument, Merelbeke, Hundelgemsesteenweg zonder nummer,  
huidige locatie Hundelgemsesteenweg zonder nummer – monument

**INHOUDELIJK DOSSIER**

Dossiernummer: 4.001/44043/104.1

30/05/2022

## INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte .....	4
1.1.	Situering .....	4
1.2.	Historisch overzicht .....	5
1.3.	Beschermings- en beheershistoriek .....	5
2.	Evaluerend gedeelte .....	6
2.1.	Evaluatie van de impact van de wijziging op de erfgoedwaarden, de beheersdoelstellingen en de bijzondere voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud .....	6
2.2.	Motivering van de afbakening van de bescherming .....	6
2.3.	Juridische toestand .....	6
2.3.1.	Onroerend Erfgoed: .....	6
2.3.2.	Ruimtelijke Ordening: .....	6
3.	Bronnen .....	6
4.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier .....	7
4.1.	Omgevingsplan .....	7
4.2.	Fotobijlage .....	7

## **1. BESCHRIJVEND GEDEELTE**

Dit is het inhoudelijk dossier bij het wijzigingsbesluit van Oorlogsmonument in Merelbeke. De wijziging van de bescherming kadert in de herziening van het beschermde erfgoedbestand, zoals ingeschreven in de Beleidsnota Onroerend Erfgoed (2019-2024) van minister Matthias Diependaele.

De bescherming van 24 november 2011 werd onderzocht in het project 'Aangetaste en verdwenen beschermingen' (2020-2021). Hierin zijn beschermingen onderzocht van bouwkundig, houtig en landschappelijk erfgoed met een onduidelijke fysieke toestand. Het onderzoek had een driedelige bedoeling:

- Nagaan wat de huidige fysieke toestand van het beschermde erfgoedobject is en in hoeverre het nog beantwoordt aan de toestand waarin het werd beschermd
- Achterhalen welke de oorzaken zijn van eventuele veranderingen
- Een beslissing nemen over de bescherming van het erfgoedobject

Op basis van dit onderzoek zijn 44 volledige en 1 gedeeltelijke opheffing van beschermingen toegevoegd aan de beschermingskalender 2022, evenals 3 wijzigingen van beschermingen van verplaatst erfgoed.

Deze opheffingen en wijzigingen worden gefaseerd uitgevoerd. Het eerste pakket dat hier wordt voorgelegd bevat beschermd bouwkundig en landschappelijk erfgoed waarvan de erfgoedwaarden onherstelbaar aangetast zijn door

- een ernstige (onvrijwillige) aantasting of calamiteit
- werken die vergund zijn door het agentschap Onroerend Erfgoed of zijn voorgangers

Voor vier dossiers in dit eerste pakket wordt de opheffing of wijziging van de bescherming voorgesteld omdat:

- het beschermde onroerend goed met toelating van het agentschap Onroerend Erfgoed of zijn rechtsvoorgangers verplaatst werd en het beschermde onroerend goed op de nieuwe locatie opnieuw beschermd werd. De bescherming op de oorspronkelijke locatie wordt om die reden opgeheven.
- de verplaatsing noodzaakt een wijziging van het oorspronkelijk beschermingsbesluit. Het beschermingsbesluit wordt aangepast in functie van een bescherming op de nieuwe locatie.

Hierna volgen nog twee pakketten:

- bouwkundig en landschappelijk erfgoed waarvan de toestand problematisch was op het moment van bescherming
- bouwkundig erfgoed dat gesloopt is

### **1.1. Situering**

Het oorlogsmonument werd beschermd bij ministerieel besluit op 24 november 2011. Op het moment van beschermen stond het oorlogsmonument opgesteld in een plantsoen voor de parochiekerk Sint-Pietersbanden, gelegen langs de Hundelgemsesteenweg in Merelbeke. Het monument werd met goedkeuring enkele tientallen meters verplaatst naar zijn huidige locatie voor het nieuwe gemeentehuis van Merelbeke, in dezelfde straat.

## **1.2. Historisch overzicht**

Het beschermingsdossier bevat een uitgebreide historiek en beschrijving van het oorlogsmonument. In de beschrijving van het erfgoedobject in de Inventaris van het onroerend erfgoed (ID212468) werd de historiek als volgt omschreven:

Tijdens de gemeenteraadszitting van 20 april 1920 werd er beslist om de 2 stenen die door de Heer Den Hage waren besteld en zijn kosten voor het opmaken van het ontwerp van de fundamente te vergoeden. Op 16 juni 1920 werd de locatie van het gedenkteken goedgekeurd, er waren 5 stemmen voor de oprichting van het monument voor de kerk en 1 stem gaf de voorkeur aan de plaatsing van het herinneringsteken voor het kerkhof. Tijdens de gemeenteraadszitting van 21 september 1920 werd er overgegaan tot de oprichting van een commissie samengesteld uit raadsleden, oud-strijders en opgeëisten. Deze moesten zich voornamelijk bezighouden met het verzamelen van fondsen, aangezien de gemeente zelf geen fondsen meer had.

Dit oorlogsmonument werd na de Tweede Wereldoorlog uitgebreid met de namen van de gesneuvelden en burgerlijke slachtoffers. Vooral van 1943 tot 1944 kreeg Merelbeke het zwaar te verduren. De materiële schade was na de Tweede Wereldoorlog niet te overzien, honderden burgers stierven of werden voor altijd verminkt. Op 5 september 1943 werd de stad zwaar gebombardeerd door Engelse bommenwerpers die het rangeerstation viseerden. Vele burgerwoningen werden in as gelegd. Op 10 april 1944 werden, naar aanleiding van D-day belangrijke spoorwegen, bruggen en knooppunten gebombardeerd. Dit was ook het geval in Merelbeke station. Ten slotte had de aanval van 10 april het vormingsstation niet buiten werking gesteld daarom werd er nog een bombardement uitgevoerd op woensdag 10 mei 1944. Op het gedenkteken staat er ook een verwijzing naar deze bombardementen (N.V.B.O. 420 slachtoffers). De beeldhouwer van dit gedenkteken is Aloïs De Beule.

## **1.3. Beschermings- en beheershistoriek**

Het oorlogsmonument werd op 24 november 2011 beschermd omwille van de artistieke, historische en sociaal-culturele waarde.

Volgens het beheerdossier was de verplaatsing van het oorlogsmonument voorzien in een masterplan naar aanleiding van de herinrichting van de markt van Merelbeke. Het agentschap Onroerend Erfgoed keurde het masterplan goed en uitte geen bezwaar tegen de verplaatsing van het oorlogsmonument van het plantsoen voor de parochiekerk Sint-Pietersbanden naar zijn huidige locatie voor het nieuwe gemeentehuis van Merelbeke. De verplaatsing had geen impact op de erfgoedwaarden van het oorlogsmonument.

Met het oog op de verplaatsing van het gedenkteken werd het plantsoen rond het gedenkteken in de definitieve bescherming niet mee beschermd.

Het gedenkteken werd in 2011, conform het door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde masterplan, verplaatst naar zijn huidige plaats voor het gemeentehuis.

Een wijzigingsbesluit werd in 2014 door het agentschap Onroerend Erfgoed opgemaakt maar nooit in procedure gebracht.

## **2. EVALUEREND GEDEELTE**

### **2.1. Evaluatie van de impact van de wijziging op de erfgoedwaarden, de beheersdoelstellingen en de bijzondere voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud**

Het betreft een louter administratieve wijziging van het beschermingsbesluit. Deze wijziging heeft geen gevolgen voor de erfgoedwaarden van het beschermde monument, evenmin voor de beheersdoelstellingen of de bijzondere voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud. Er zijn geen erfgoedwaarden verloren gegaan. Een aanduiding van de te registeren en te documenteren erfgoedwaarden die verloren gaan zijn in dit geval dus niet aan de orde.

### **2.2. Motivering van de afbakening van de bescherming**

De verplaatsing van het oorlogsmonument gebeurde in 2011 conform aan het door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde masterplan voor de heraanleg van de dorpskern van Merelbeke.

Momenteel staat het oorlogsmonument opgesteld op Kerkplein zonder nummer, bekend op het kadaster als Merelbeke, 2de afdeling, sectie C, perceelnummer 246Z (deel).

De bescherming beperkt zich tot de voetafdruk van het oorlogsmonument zoals dat ook op de oorspronkelijke locatie het geval was.

### **2.3. Juridische toestand**

#### 2.3.1. Onroerend Erfgoed:

- Het oorlogsmonument is beschermd als monument bij [ministerieel besluit van 24 november 2011](#).
- Het oorlogsmonument is opgenomen in de [vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed](#) sinds 9 november 2011.

#### 2.3.2. Ruimtelijke Ordening:

- Volgens het origineel gewestplan Gentse en Kanaalzone van 1 september 1971 staat het oorlogsmonument in woongebied.
- Het oorlogsmonument staat in het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Afbakening grootstedelijk gebied Gent' ondertekend op 1 januari 2003 en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 19 januari 2006.

## **3. BRONNEN**

Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, Digitaal beschermingsdossier OO003506, Oorlogsmonument (Van Branden G. 2010).

Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, Lopend archief, Hundelgemsesteenweg zonder nummer, oorlogsmonument.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2022: *Oorlogsmonument* [online]  
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/212468> (Geraadpleegd op 10 januari 2022).

Wijzigingsdossier : oorlogsmonument, monument

S.N. s.d.: *Handig om weten in Merelbeke* (september 2011) [online]  
<https://merelbeke.n-va.be/merelbeekse-weetjes> (geraadpleegd op 10 januari 2022).

#### **4. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER**

##### **4.1. Omgevingsplan**

##### **4.2. Fotobijlage**

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het ministerieel besluit, bevat alle relevante foto's bij deze wijziging. De fotobijlage bij het inhoudelijk dossier bevat foto's van de oorspronkelijke en huidige locatie.